

DÜŞÜNCE DÜNYASINDA TÜRKİZ

Ulusal Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi

Yıl/Year: 16 • Sayı/No: 1 • Nisan/April 2025

ISSN: 1309-601X

BİR YUMUŞAK GÜÇ ÖRNEĞİ OLARAK KÖRFEZ ÜLKELERİNDE HİNT DİASPORASI

Indian Diaspora in Gulf Countries as an Example of Soft Power

Duhan KALKAN

Dr., Ankara Kalkınma Ajansı. Ankara.

kalkanduhan@yahoo.com

ORCID: 0000-0001-5346-7016

Makalenin Türü: Araştırma Makalesi

Gönderim Tarihi: 07.03.2025

Kabul Tarihi: 17.04.2025

DOI: 10.59281/turkiz.1653235

Kaynak göstermek için:

Kalkan, D., (2025). Bir Yumuşak Güç Örneği Olarak Körfez Ülkelerinde Hint Diasporası. *Düşünce Dünyasında Türkiz*, 16(1): 87-117.

İletişim / Contact

29 Ekim Caddesi 2654. Sokak No: 1 Gölbaşı-Ankara/Türkiye

Tel: +90 312 460 1779 • Faks: +90 312 460 1789

www.tasav.org • iletisim@tasav.org • turkiz.dergi@tasav.org

BİR YUMUŞAK GÜÇ ÖRNEĞİ OLARAK KÖRFEZ ÜLKELERİNDE HİNT DİASPORASI

Indian Diaspora in Gulf Countries as an Example of Soft Power

Duhan KALKAN

Dr., Ankara Kalkınma Ajansı. Ankara.
kalkanduhan@yahoo.com
ORCID: 0000-0001-5346-7016

Özet

Dünyanın en büyük diaspora yapılanmaları içinde Hindistan önemli bir noktadadır. Ülke diasporayı yumuşak güç unsurları arasında görmekte, iç ve dış politikasında bu doğrultuda stratejiler üretmektedir. Hintlilerin yoğun olarak yaşadığı coğrafyaların başında Körfez bölgesi gelmektedir. Körfez ülkelerinde yaşayan dokuz milyon Hintli, bölgenin ekonomik, sosyal ve kültürel yapısında önemli bir rol oynamaktadır. Bu diaspora, özellikle enerji, inşaat ve hizmet sektörlerindeki emek ihtiyacını karşılamakta, aynı zamanda Hindistan ile Körfez ülkeleri arasındaki kültürel ve ekonomik bağların güçlenmesine katkı sağlamaktadır. Diğer taraftan Körfez ülkelerindeki demokrasi sorunsalı, Kafala sistemi, vasıfsız işgücü, kötü çalışma koşulları ve sosyal ayrımcılık gibi sorunlar diasporanın etki alanını sınırlandırmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Hindistan, Körfez Ülkeleri, Diaspora, Yumuşak Güç.

Abstract

The Indian diaspora holds a prominent position among the world's largest diaspora communities and functions as a key instrument of soft power in both domestic and foreign policy. The Gulf region is home to nine million Indians, who play a crucial role in its economy, society, and culture. This diaspora fulfills key labor needs in the Gulf region, particularly in energy, construction and services, thereby strengthening India-Gulf relations. However, challenges such as democratic deficits, the Kafala system, unskilled labor, poor working conditions, and social discrimination continue to limit the diaspora's influence and its ability to fully integrate into Gulf societies.

Keywords: India, Gulf Countries, Diaspora, Soft Power.

Giriş

Hint diasporası dünyanın en büyük diasporalarından biri olup, dünyanın pek çok ülkesinde 30 milyon civarında Hint kökenli insan yaşamaktadır. Bu coğrafyaların başında Körfez Arap ülkeleri (Bahreyn, Kuveyt, Umman, Katar, Suudi Arabistan, Birleşik Arap Emirlikleri) gelmektedir. Körfez ülkeleri, son yüzyılda ekonomik ve sosyal dönüşümler yaşayarak küresel ekonominin önemli aktörlerinden biri hâline gelmiştir. Bu dönüşüm, özellikle petrol endüstrisi ve inşaat sektörü başta olmak üzere, yoğun işgücü gereksinimini de beraberinde getirmiştir. Bu süreçte, Hindistan gibi ülkelerden gelen göçmen işçiler, Körfez ülkelerinin sosyo-ekonomik yapılarının şekillenmesinde kritik rol oynamışlardır. Hint diasporası, bu bölgede sadece ekonomik bir güç olarak değil, aynı zamanda kültürel ve sosyal etkileşimler açısından da önemli bir etken olmuştur. Geline nokta, Hindistan'ın da diasporayla ilgili

konularda bölge ülkelerine yönelik stratejiler üretmesine imkân tanımıştır. İşte bu nedenlerle, Körfez ülkelerindeki Hint diasporasının etkilerini incelemek, uluslararası ilişkiler, göç ve diaspora çalışmaları açısından büyük önem taşımaktadır.

Bu araştırmada cevaplanmak istenen araştırma sorusu “Körfez ülkelerinde bulunan Hintliler diaspora bilinciyle hareket edebiliyor mu?” ve “Körfez ülkelerinin dış politikalarına, sosyal hayatlarına, ekonomilerine, eğitimlerine ve ticaret hacimlerine etki edebiliyorlar mı?” sorusudur. Bu kapsamda Körfez ülkelerindeki Hint diasporasının tarihsel serüveniyle birlikte ekonomik ve sosyal etkilerini detaylı bir şekilde incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma, diasporanın bölge ekonomisine katkılarını, işgücü piyasasını, remitans akışlarını ve sektörel gelişimleri değerlendirecektir. Ayrıca, diasporanın yerel topluluklar ve kültürel yapılar üzerindeki etkilerini, sosyal entegrasyon süreçlerini ve karşılaşılan zorlukları ele alacak, Hindistan’ın bir yumuşak güç unsuru olarak kabul gören diaspora stratejileri üzerinde durulacaktır. Son olarak, bu araştırma, politika yapıcılar, akademisyenler ve göç yönetimi ile ilgilenen diğer ilgili taraflar için, diasporanın Körfez ülkeleri ile Hindistan’a sağladığı katkıları anlamalarına yardımcı olacak bilgiler sunmayı hedeflemektedir.

1. Kavramsal Çerçeve ve Teorik Yaklaşımlar

Körfez ülkelerinde yaşayan Hintlileri; uluslararası ilişkiler, kültürel ve sosyolojik çalışmalar, ticari ve ekonomik faaliyetler, hukuki beklentiler doğrultusunda, disiplinlerarası bir bakış açısıyla ele almak mümkündür. Bu durum kavramsal ve teorik yaklaşımlar noktasında bir sınırlandırmaya gitmeyi zorunlu kılmakla birlikte iki kavramı araştırma konusunun kavramsal ve teorik çerçevesinin çizilmesi noktasında ön plana çıkarmaktadır. Bunlar aynı zamanda birbiriyle kolaylıkla ilişkilendirilebilen, son yıllarda daha sık kullanılmaya başlayan “diaspora” ve “yumuşak güç” kavramlarıdır.

Diaspora, genellikle bir ulus veya önemli bir nüfus grubunun anavatanlarından uzakta, farklı coğrafyalara dağılmış şekilde

yaşamasını ifade etmektedir. Bu kavram, kökeni itibarıyla Yunancadır ve “dağılmak” anlamına gelmektedir. Modern sosyal bilimlerde diaspora kavramı, sadece coğrafi dağılımı değil, aynı zamanda diaspora üyeleri arasındaki kültürel bağları, kimlik meselelerini ve anavatanlarıyla olan sürekli ilişkilerini de kapsayacak biçimde kullanılmaktadır (Yaldız, 2013: 294-298).

Günümüzde diaspora kavramına yönelik yapılan çalışmalarda klasik ve modern yaklaşımlar olmak üzere ikili bir ayrıma gidilmektedir. Klasik diaspora kavramı; genellikle zorunlu göçler, sürgünler ve tarihsel veya trajik olaylar sonucu oluşan toplulukları tanımlamak için kullanılmaktadır. Bu yaklaşım, diasporaların oluşumunu, genellikle baskı, zulüm veya savaş gibi zorlayıcı koşullar altında gerçekleşen kitlesel göçlerle ilişkilendirmektedir. Örneğin, Yahudi diasporası bu tanımın klasik bir örneğidir. Bu topluluklar için diaspora, ait olunan topraklardan uzakta, genellikle zoraki bir yaşam sürdürme durumunu ifade etmekte ve bu süreçte kimlik, aidiyet ve kültürel devamlılık önemli temalar olarak öne çıkmaktadır. Klasik diasporalarda ana yurda güçlü bir özlem vardır. Diaspora toplulukları, anavatanlarına dönme umuduyla yaşamaktadır. Yahudi diasporasının Kudüs’e duyduğu bağlılık bu anlayışın klasik bir örneğidir. Bu tür diasporalarda kimlik, ana yurt ekseninde şekillenmekte ve diaspora toplulukları kültürel miraslarını korumaya büyük önem vermektedir (Ulusoy, 2015: 208-212). Bir anlamda burada kimlik olgusu, etnik, dinî ve kültürel unsurlar üzerine inşa edilmektedir. Topluluklar, geleneklerini koruma konusunda hassastır ve yerel topluma entegrasyon yerine kendi içlerine kapanma eğilimindedir. Bu durum, diaspora kimliğinin zamanla dış faktörlerden etkilenmeden korunmasını sağlamaktadır (Martikainen, 2010: 270).

Modern yaklaşımın diaspora anlayışı ise; küreselleşme ve modernleşmeye bağlı olarak diaspora kavramını genişletmektedir. Bu anlayış, kavramı; sadece zorunlu göçlerle sınırlı olmayan, ekonomik, eğitimsel veya kişisel tercihlerle de tetiklenebilen demografik hareketlilikleri de içerecek şekilde yeniden

tanımlamaktadır. Hintlilerin teknoloji, sağlık ve eğitim sektörlerindeki kariyer fırsatlarını takip etmek için ABD veya İngiltere gibi ülkelere göç etmeleri, modern diaspora örnekleri arasında gösterilmektedir. Modern diaspora yaklaşımı, ayrıca transnasyonalizm kavramıyla da bağlantılıdır; burada bireyler ve gruplar, birden fazla ülkede sosyal, ekonomik ve politik bağlar kurarak çoklu ulusal kimlikler geliştirmektedir. Bir anlamda modern diasporalarda kimlik, uluslaşırılık ve çoklu kimliklere dayalıdır. Göçmenler, hem anavatanlarının hem de yeni ülkelerinin kültürel özelliklerini benimseyerek karma bir kimlik oluşturmaktadır (Tsagarousianou, 2004: 54-58). Örneğin, Körfez ülkelerindeki Hint diasporası, Hint geleneklerini sürdürürken Körfez yaşam tarzını da benimsemektedir (Ganesh, 2018). Hindistan'dan Körfez ülkelerine göç eden bu topluluklar, Hindistan ile bağlarını sürdürürken aynı zamanda yaşadıkları ülkelerde ekonomik ve sosyal açıdan aktif rol oynamaktadır. Bu durum, ikili bağlılık kavramını ön plana çıkarmaktadır (Shahab, 2021: 92-93).

Diğer taraftan “yumuşak güç” kavramı ise Soğuk Savaş döneminin iki kutuplu ikliminin sonlarına doğru, 1980’lerde Joseph Nye tarafından ortaya atılmıştır. Nye en temel anlamıyla “yumuşak güç” kavramını; “bir ülkenin diğer aktörleri kendi istekleri doğrultusunda yönlendirme kapasitesi” olarak tanımlamaktadır. Ancak bu güç, askerî ya da ekonomik alanlardaki baskıdan ziyade kültürel cazibe, ekonomik katkı, değerler ve politik idealler aracılığıyla uygulanmaktadır. Bir anlamda bu güç, ikna ve çekim yoluyla etkili olmakta; bu da onu zorlayıcı güç (hard power) yöntemlerinden ayırmaktadır (Nye, 2005: 14-16). Nye’nin kavramsallaştırmasına göre diaspora, bu yumuşak gücün önemli bir taşıyıcısı olarak değerlendirilmektedir (Rouvinski, 2024: 56-58).

Diaspora ve yumuşak güç arasındaki ilişkiyi; kültürel diplomasi, siyasi ve ekonomik lobicilik, halklar arası ilişkiler, diplomatik ve sosyal bağlar üzerinden okumak mümkündür. Bir anlamda diaspora toplulukları yumuşak gücün hem bir kaynağı hem de bir aracı olarak işlev görebilmektedir. Kültürel yayılımla, diaspora

toplulukları, kendi kültürel değerlerini, dillerini ve geleneklerini başka ülkelerde tanıtarak, anavatanlarının cazibesini artırmaya çalışmaktadır. Ekonomik katkıyla diaspora hem anavatanına hem göç edilen ülkeye “kazan-kazan” anlayışıyla ekonomik fayda sağlamakta, göç edilen ülkede vasıflı/vasıfsız iş gücü oluşturularak ekonominin önemli bir unsuru hâline gelmektedir. Siyasi lobicilikte, göç eden gruplar zamanla göç ettikleri ülkelerin siyasi sistemi üzerinde örgütlenmekte, yönetimde söz sahibi oldukları makamlara yükselerek, menşe ülkelerinin lehine lobicilik faaliyetleri organize etmektedir. Sosyal bağlarla göç edilen ülke ile menşe ülkede yaşayan insanların devam eden akrabalık ve komşuluk ilişkileri üzerinden pozitif bir algı oluşturulması mümkün görünmektedir (Singh, 2022: 7-20). Görüldüğü üzere diaspora ve yumuşak güç arasında önemli bir ilişki bulunmaktadır. Yumuşak güç hedefleri doğrultusunda diasporalar etkili araçlar olarak kullanılabilmekte; sanattan spora, ticaretten siyasete, gastronomiden eğitime birbirinden farklı alanlarda devletler sahip oldukları diasporalar üzerinden diğer ülkelerde politika ve strateji geliştirebilmektedir.

2. Genel Hatlarıyla Hint Diasporası

Hint diasporasıyla ilgili genel hususlara yer vermeden önce diasporanın tarihsel süreçteki oluşum sürecini irdelemekte fayda bulunmaktadır. Hint diasporası, dünya tarihindeki en eski ve en geniş çaplı göç hareketlerinden birini temsil etmektedir. Bugün 30 milyon civarında Hint kökenli insan, dünyanın dört bir yanında yaşamaktadır. Diaspora, sadece ekonomik faaliyetlerle değil, aynı zamanda kültürel etkileşimler, dinî yayılım ve sosyal dayanışma ile Hindistan’ın çıkarları doğrultusunda önemli bir rol oynamaktadır. Bu kilit rol bir anda ortaya çıkmamış, aksine uzun bir tarihî süreçle gelişmiştir. Her ne kadar son yıllarda istihdam odaklı bir göç anlayışı olsa da Hint diasporasının kökleri, antik çağlara kadar uzanmaktadır. Hindistan, Güney Asya’nın ticaret yollarının kesişim noktasında bulunmaktadır. Bu konum, özellikle deniz ticaretiyle,

Hintlilerin Güneydoğu Asya, Orta Doğu ve Doğu Afrika'ya göç etmelerini teşvik etmiştir. Bu durum sadece ticari bağları güçlendirmemiş, bununla birlikte Hint dinleri ve Hint kültürü geniş bir coğrafyaya yayılmıştır. Hintli tüccar ve denizciler, Güneydoğu Asya'ya Hindu ve Budist inançlarını taşımıştır. Ayrıca ilk göç dalgasında Hint tüccarları Doğu Afrika sahillerine yerleşerek yerel halkla ticaret ilişkileri kurmuştur (Ebrahim, 2020: 305-307).

Kolonyal dönemde Hint diasporası, büyük ölçüde İngiliz sömürge yönetiminin uyguladığı sözleşmeli işçi sistemi (indentured labour) kapsamında şekillenmiştir. Bu sistemle milyonlarca Hintli, dünyanın farklı bölgelerine gönderilmiştir. Bu işçiler Karayipler ve Güney Amerika'da şeker tarlalarında çalıştırılmak üzere gönderilirken (Shan vd., 2020: 69-72), Güney Afrika ve Kenya gibi ülkelerde demiryolu inşaatlarında işçi açığını kapatmak için kullanılmıştır. Hintliler, sert çalışma koşullarına rağmen gittikleri yerlerde Hint kültürel mirasını koruyarak yeni topluluklar oluşturmuştur (Signh, 2022).

Modern dönem ise, ABD ve Avrupa'ya profesyonel göçün yoğun olduğu bir dönemdir. 1960'lardan itibaren, özellikle mühendislik, tıp ve bilgi teknolojisi alanlarında eğitilmiş Hintliler Batı'ya göç etmeye başlamıştır. Günümüzde ABD'deki teknoloji devlerinin liderleri arasında birçok Hint kökenli yöneticinin iş hayatı bu süreçle başlamıştır. Yine bu dönem enerji kaynaklarına dayalı zenginleşen Körfez ülkelerine işçi göçünün yoğun olduğu bir dönem olarak da kabul edilmektedir. Milyonlarca Hintli söz konusu ülkelerde işçi olarak yaşamını sürdürmektedir (Ministry of External Affairs, 2023: 60-136).

Dünya genelinde farklı ülkelerde yaşayan 30 milyon Hintli, Hindistan'ın küresel etkisini artıran önemli bir yumuşak güç unsurudur. En fazla Hintlinin yaşadığı ülke yaklaşık 5,5 milyon nüfusla ABD'dir. ABD'yi; yaklaşık 3,5 milyon nüfusla BAE, 3 milyon nüfusla Malezya, 2,8 milyon nüfusla Kanada, 2,5 milyon nüfusla Suudi Arabistan, 2 milyon nüfusla Myanmar, 1,8 milyon nüfusla

Büyük Britanya, 1,7 milyon nüfusla Güney Afrika Cumhuriyeti izlemektedir (Ministry of External Affairs, 2024).

Hindistan komşularıyla yaşadığı sınır anlaşmazlıkları, aşırı silahlanma çabaları, ülke içinde Müslümanlar başta olmak üzere diğer dinî ve etnik gruplar üzerindeki baskıları, sivil toplum ve aktivistlere yönelik baskıcı tutumu nedeniyle sıklıkla eleştirilmekte, ülkenin prestiji de olumsuz anlamda etkilenmektedir (Mohyidin, 2019). Hindistan bu algıyı yumuşak güç uygulamaları ve araçlarıyla değiştirmeyi hedeflemektedir. Bu bağlamda diaspora, Hindistan'ın kültürel, ekonomik ve diplomatik bağlarını güçlendiren bir araç olarak, uluslararası alanda Hindistan'ın yumuşak güç stratejilerinin merkezinde yer almaktadır. Hint diasporasının kültürel kimliği, ekonomik katkıları ve politik lobicilik faaliyetleri, Hindistan'ın küresel görünürlüğüne ve etkisini artırmaktadır (Singh, 2020: 7-9). Hindistan hükümeti, diaspora ile ilişkilerini geliştirmek ve onların Hindistan'a olan bağlılıklarını güçlendirmek amacıyla diasporayı üç ana grupta değerlendirmektedir. Bunlar; "Yurtdışında Yaşayan Hintliler" (Non-Resident Indians, NRIs), "Hint Kökenli Kişiler" (Persons of Indian Origin, PIOs) ve "Denizaşırı Hint Vatandaşları" (Overseas Citizens of India, OCIs)'dır (Challagalla, 2018: 2-6).

NRIs; Hindistan vatandaşı olan ancak geçici veya kalıcı olarak yurtdışında yaşayan bireylerdir. Bunlar, Hindistan pasaportuna sahip olmaya devam etmekte ve anavatanlarıyla güçlü bağlarını korumaktadır. PIOs; Hindistan vatandaşı olmayan, ancak Hindistan kökenli olan bireylerdir. Bu kişiler, genellikle atalarının Hindistan'dan göç etmesi nedeniyle farklı ülkelerin vatandaşlığına sahiplerdir. Hindistan, PIO kartları aracılığıyla bu bireylere özel ayrıcalıklar tanımaktadır. Bu ayrıcalıklar arasında vize muafiyetleri, eğitim ve mülk edinme kolaylıkları bulunmaktadır. Ayrıca bunlara Hindistan'ın kültürel etkinliklerine katılım ve Hindistan'daki topluluklarla etkileşim kurma fırsatları sunulmaktadır. OCIs ise; Hindistan kökenli, ancak başka bir ülkenin vatandaşlığına sahip bireylerdir. OCI statüsü, tam vatandaşlık sunmasa da bu kişilere Hindistan'da yaşam ve çalışma hakkı tanımaktadır. Hindistan'da

uzun süreli vizesiz kalma, eğitim ve çalışma gibi haklardan faydalanabilmektedir. Ancak, bu statü siyasi haklar (oy verme veya siyasi pozisyonlarda bulunma gibi) içermemektedir (Ministry of Home Affairs, 2024).

Bu üç statü Hindistan diasporasını oluşturmakta, hepsi birden kültürel çeşitliliği ve köklü gelenekleriyle Hindistan'ın yumuşak güç kapasitesini artıran roller oynamaktadır. Hint diasporası; Bollywood filmlerinin, müzik ve dans gibi kültürel ürünlerin dünya çapında tanıtılmasında önemli bir role sahiptir (Punathambekar, 2005: 152-155). Diğer taraftan diaspora toplulukları, Diwali, Karva Chauth gibi Hint festivallerini yurtdışında kutlayarak, Hint kültürünün ev sahibi ülkelere tanıtılmasını sağlamaktadır. Bu etkinlikler, Hindistan'ın kültürel değerlerini geniş kitlelere ulaştırmaktadır (Bacaksız, 2024: 158). Gastronomi de önemli bir alan olarak değerlendirilmektedir. Bu bağlamda Hint yemekleri, diaspora sayesinde dünya genelinde tanınmış ve popüler hâle gelmiştir. Yurtdışındaki restoranlar ve gıda işletmeleri, Hint mutfağını küresel bir marka hâline getirmiştir (Nandy, 2004: 9-14).

Hint diasporası, Hindistan ekonomisinin küresel entegrasyonunda da stratejik bir rol oynamaktadır (Naresh, 2015: 93-96). Döviz transferleri bu kapsamda önemlidir. Hindistan, 2021-2022 itibarıyla dünyanın en yüksek döviz transferi alan ülkesi konumundadır ve bu transferlerin büyük bir kısmı Körfez, Kuzey Amerika ve Avrupa'daki Hintli göçmenlerden gelmektedir (Ministry of Finance, 2023). Bu döviz akışı, Hindistan ekonomisinin sürdürülebilirliğini desteklemektedir (Ünlü, 2021: 93-95). Diğer taraftan Hintli diaspora, Hindistan'a doğrudan yabancı yatırım ve ticaret bağlarının güçlendirilmesinde etkilidir. Diaspora üyeleri, Hindistan'da altyapı, teknoloji ve sağlık gibi sektörlerde büyük yatırımlar gerçekleştirmektedir (Bhattacharya, 2023).

Hint diasporası, Hindistan'ın dış politika hedeflerini destekleyen ve uluslararası arenadaki etkisini artıran bir lobi gücüne sahiptir. ABD ve İngiltere gibi ülkelerde yaşayan diaspora mensupları,

politik arenada Hindistan'ın çıkarlarını destekleyen bir lobi gücü oluşturmuştur. Örneğin, ABD'deki Hindistan kökenli Kongre üyeleri, Hindistan ile ABD arasındaki stratejik ilişkilerin güçlendirilmesinde etkili olmakta, karar alma süreçlerine Hindistan lehine müdahil olmaya çalışmaktadır. Ayrıca diaspora, Hindistan'ın uluslararası platformlarda pozitif bir imaj oluşturmaya yardımcı olmaktadır. Hindistan'ın ekonomik büyümesi, kültürel zenginliği ve demokratik değerleri, diaspora aracılığıyla uluslararası kamuoyuna daha etkili bir şekilde tanıtılmaktadır (Pethiyagoda, 2017: 16-19). ABD'deki ilk kadın Hint kökenli başkan yardımcısı Kamala Harris, diaspora üyeleri için önemli bir rol model olmuş ve Hindistan ile ABD arasındaki bağların daha da güçlenmesine olanak sağlamıştır. Bunun yanında, Birleşik Krallık'ta Rishi Sunak'ın başbakanlık görevine gelmesi, Hindistan'ın küresel diplomatik konumunu güçlendiren bir başka önemli gelişme olarak dikkat çekmektedir (Rajghatta, 2023).

Hindistan, diasporasını ticari ilişkilerinde de stratejik bir güç olarak kullanmaktadır. Diaspora toplulukları, Hindistan'ın uluslararası ekonomik iş birliğini artırmak ve doğrudan yabancı yatırımları teşvik etmek için önemli bir araçtır. Hindistan hükümeti, diasporayı yurtdışındaki yatırımcıları Hindistan'a çekmek için bir platform olarak kullanmaktadır. Özellikle teknoloji, yenilikçilik ve girişimcilik alanlarındaki diaspora üyeleri, Hindistan'ın ekonomik kalkınmasına doğrudan katkıda bulunabilecek bilgi ve sermaye kaynakları sunmaktadır (DBS Private Bank, 2024: 7-15). Bu bağlamda ABD'deki Silikon Vadisi'nde yaşayan Hint diasporası, Hindistan'ın teknoloji sektöründeki küresel etkisini artırmada kilit bir rol oynamaktadır. Bu diaspora topluluğu, Hindistan'da teknoloji girişimlerinin ve start-up ekosisteminin büyümesini desteklemektedir. Hindistan hükümeti, bu bağlantıları teşvik etmek için diaspora üyelerine yönelik özel ekonomik teşvikler ve programlar sunmaktadır. Örneğin, "Start-Up India" ve "Make in India" gibi programlar, diaspora kaynaklı yatırımları Hindistan'a çekmek için tasarlanmıştır (Shamsu, 2023: 10-16).

Hindistan, diaspora ile ilişkilerini geliştirmek için çeşitli kurumlar ve yapılar oluşturmuştur. Bu kurumların başında Hindistan Dışişleri Bakanlığı gelmektedir. Hindistan'da diaspora ile ilgili konuların büyük bir kısmı Dışişleri Bakanlığı tarafından yürütülmektedir. Bakanlık, özellikle diplomatik ilişkiler, yurtdışında yaşayan Hint kökenlilerin korunması ve diaspora etkinliklerinin düzenlenmesinde aktif rol oynamaktadır. Özellikle Bakanlığa bağlı Dış Hint İşleri Bölümü (Overseas Indian Affairs Division) diaspora ile ilgili özel projeleri ve politikaları yönetmekle sorumludur (Ministry of External Affairs, 2019).

2004 yılında kurulan Dış Hint İşleri Bakanlığı (Ministry of Overseas Indian Affairs - MOIA) diaspora ile doğrudan etkileşim kurarak Hint kökenlilerin haklarını savunmuş, yatırımları teşvik etmiş ve Hint diasporasının Hindistan'a olan katkılarını artırmayı amaçlamıştır. Ancak diaspora politikalarını daha merkezî bir yapıda yönetmek ve hükümetin dış ilişkiler politikasını bütüncül bir şekilde ele almak adına 2016 yılında kapatılmış, yetkileri Dışişleri Bakanlığına devredilmiştir (Ministry of External Affairs, 2016).

Yine Hindistan Ticaret ve Sanayi Odası Federasyonu (FICCI) ve Hindistan Sanayi Konfederasyonu (CII), diasporayı Hindistan'a yatırım yapmaya teşvik eden ve ticaret ilişkilerini geliştiren kurumlar olarak diaspora ile yakın temas hâlinindedir (Grant Thornton, 2020: 23). Hindistan Kültürel İlişkiler Konseyi (Indian Council for Cultural Relations - ICCR) Hindistan kültürünü yurtdışında tanıtmaya görevini üstlenmiştir ve diaspora ile Hindistan arasındaki kültürel bağları güçlendirmek için çalışmaktadır. Bu kapsamda Hindistan halkının dünyanın dört bir yanından gelen kültürleri görebilmesi için yabancı kültürel toplulukların performanslarını sergilemekte, yurtdışında Hint kültürünü tanıtıcı festivaller düzenlemektedir (Indian Council For Cultural Relations, 2023).

3. Körfez Ülkeleri ve Hint Diasporası

3.1. Körfez Ülkelerinde Hint Diasporasının Tarihsel Gelişimi

Hint diasporasının Körfez ülkelerindeki kökleri, ticaretin yoğun olduğu antik dönemlere kadar uzanmaktadır. Baharat Yolu, Hindistan'ın Malabar kıyılarından Basra Körfezi'ne uzanan önemli bir ticaret rotası olmuştur. Malabar kıyılarındaki tüccarlar, özellikle Yemen, Umman ve Basra Körfezi'ndeki şehirlerle yoğun ticari ilişkiler kurmuşlardır. Bu dönemde Hindistan'dan gelen baharatlar, ipek ve değerli taşlar Arap tüccarları tarafından bölgeye taşınmıştır (Mohamed, 1999: 226). İslam öncesi dönemlerde, Hindistan ile Arap yarımadası arasındaki ticaret büyük ölçüde deniz yolları üzerinden gerçekleşmiştir. Hintli tüccarlar, Arap yarımadasındaki yerel pazarlar için değerli ürünler sağlamıştır. Buna karşın, Arap tüccarlar da Hindistan'ın Malabar kıyılarında koloniler kurmuşlardır. İslam'ın yayılmasıyla birlikte, ticaret ilişkileri dinî bağlarla daha da güçlenmiştir. Bu dönemde özellikle Malabar kıyılarında yaşayan Müslüman Moplah topluluğu, Körfez bölgesi ile Hindistan arasında ticareti kolaylaştıran önemli bir rol üstlenmiştir (Koya, 1976: 195). Umman Sultanlığı da Hindistan ile Körfez arasındaki ticaretin gelişmesine katkı sağlamıştır. 18. ve 19. yüzyıllarda Umman, Hindistan'dan iş gücü ve ticaret malları ithal ederek bu bağlantıyı daha da güçlendirmiştir. Umman'ın Hindistan kıyılarındaki varlığı, sadece ticareti değil, aynı zamanda kültürel ve sosyal etkileşimleri de artırmıştır. Özellikle Hindistan'ın Gujarat ve Kerala bölgelerinden gelen tüccarlar, Umman'da koloniler kurarak bölge ekonomisine katkıda bulunmuşlardır (Fukuda, 1992: 2-8).

1930'larda Basra Körfezi'nde petrolün keşfi, bölgenin ekonomik yapısını tamamen değiştirmiş, salt ticari temele dayalı ilişkilerin de dönüşüm süreci başlamıştır. Hindistan'dan Körfez'e göç eden iş gücü, bu yeni dönemde hızla artmıştır. Hint diasporası, Körfez ülkelerindeki altyapı projelerinde önemli bir rol oynamaya başlamıştır. 1950'lerde Körfez ülkelerindeki büyük ekonomik kalkınma projeleri, Hindistan'dan yoğun iş gücü göçüne yol

açmıştır. Bu göçmenler, Körfez ekonomilerinin modernleşmesine katkıda bulunurken, Hindistan ekonomisi de bu süreçte diasporadan gelen döviz transferleriyle güçlenmiştir (Errichiello, 2012: 389-394). Ancak Körfez ülkelerine yönelik en büyük Hintli göç dalgası, 1970'lerden itibaren başlamış ve özellikle 1980'ler ve 1990'larda hız kazanmıştır. Bu göçün temel nedenleri arasında Körfez bölgesindeki petrol endüstrisinin hızla gelişmesi ve buna bağlı olarak inşaat, altyapı ve hizmet sektörlerinde büyük bir iş gücü talebinin ortaya çıkması yer almıştır (Bortolazzi vd., 2023: 223-226). Diğer taraftan Hindistan'daki işsizlik ve ekonomik koşullar da bu bağlamda ön plana çıkmaktadır. Hindistan'daki ekonomik zorluklar, düşük gelir seviyeleri ve yüksek işsizlik, birçok Hintlinin Körfez'e göç etmesine neden olmuştur (Goud vd., 2021: 129-130). Diğer hızlandırıcı unsurlardan biri de göç politikalarının kolaylaştırılmasıdır. Körfez ülkelerinin geçici işçi vizesi sağlama politikaları, Hindistan'dan daha fazla iş gücünün gelmesine olanak tanımıştır (Pethiyagoda, 2017: 5-8).

3.2. Hint Diasporasının Demografik Profili

Hintliler dünyanın pek çok ülkesinde irili ufaklı topluluklar hâlinde yaşamaktadır. Ancak bu noktada Körfez bölgesine ayrı bir yer vermekte fayda bulunmaktadır. Günümüzde Körfez ülkelerinde 9 milyon civarında Hintli nüfus yaşamakta olup, bölgesel anlamda ele alındığında nüfus çoğunluğu bakımından Körfez bölgesi başı çekmektedir. Bu başlık altında konu farklı açılardan tartışılıp, Hintlilerin yaşadığı ülkeler, meslek grupları, eğitim düzeyleri, kadın-erkek oranları ve sahip oldukları gelir seviyeleri ele alınacaktır.

En yoğun Hintlinin yaşadığı ülke BAE'dir. Yaklaşık 3,5 milyon civarında Hintli bu ülkede yaşamaktadır. Bu nüfus, 9 milyon üzerinde toplam nüfusu bulunan ülkede önemli bir oranı temsil etmektedir (Abbas, 2024). Hint nüfusunun yoğun olduğu bir diğer ülkeyse Suudi Arabistan'dır. Suudi Arabistan'da yaklaşık 2.5 milyon Hintli yaşamaktadır (Mid-day, 2024). Diğer Körfez ülkeleri de

önemli sayıda Hintli nüfusa ev sahipliği yapmaktadır. Kuveyt'te yaklaşık 1 milyon, Katar'da 750 bin, Umman'da 700 bin ve Bahreyn'de 350 bin civarında Hintli yaşamaktadır (Arabian Post, 2024). Hint diasporasının büyük bir kısmı düşük veya orta düzeyde eğitim almış göçmen işçilerden oluşmaktadır. Bu grup genellikle fiziksel emek gerektiren işlerde çalışmaktadır. Yüksek eğitim düzeyine sahip Hintliler, Körfez ülkelerinde doktor, mühendis, akademisyen ve bilişim uzmanı olarak görev yapmaktadır (Abraham, 2012: 127).

Bölge ülkelerinde yaşayan düşük eğitimli Hintlilerin çoğu inşaat sektörü, temizlik ve hizmet sektörlerinde istihdam edilmektedir. İnşaat işçileri, zorlu fiziksel koşullarda uzun saatler çalışmakta ve büyük altyapı projelerinin hayata geçirilmesinde önemli bir rol üstlenmektedir. Temizlik sektöründe çalışan Hintli işçiler ise otel, alışveriş merkezi ve özel konut gibi farklı alanlarda hizmet vermektedir. Diğer taraftan hizmet sektöründe de çok sayıda Hintli çalışmakta olup, bu insanlar restoranlarda, otellerde ve marketlerde müşteri hizmetleri, mutfak işleri ve satış personeli gibi görevlerde bulunmaktadır (Fargues vd., 2019: 56-61).

Sağlık, eğitim, mühendislik ve bilişim alanlarında eğitim almış Hintlilerse, Körfez ülkelerinde yüksek vasıflı işlerde çalışmaktadır. Sağlık sektöründe doktor ve hemşire olarak görev yapan Hintliler, bölgedeki sağlık sistemine önemli katkılar sağlamaktadır. Ayrıca mühendisler, inşaat ve enerji projelerinde teknik uzmanlık sağlarken, bilişim sektörü çalışanları yazılım geliştirme ve veri analizi gibi alanlarda faaliyet göstermektedir. Hintli öğretmenlerse, Körfez ülkelerindeki uluslararası okullarda ve Hint topluluklarına hizmet veren eğitim kurumlarında görev almaktadır. Bu durum, hem Hint kültürünün korunmasına hem de bölgedeki eğitim kalitesinin artırılmasına katkı sağlamaktadır (Sasikumar vd., 2015: 15-20).

Gelir gruplarına yönelik de bir ayırım yapılabilmektedir. İnşaat, temizlik ve hizmet sektörlerinde çalışan işçiler, genellikle temel

yaşam ihtiyaçlarını karşılayacak kadar düşük maaşlar almaktadır. Bu grup, aynı zamanda Hindistan'daki ailelerine düzenli olarak para göndermek için büyük çaba sarf etmektedir. Sponsorlarına bağımlı olmaları, ekonomik ve sosyal güvenceden yoksun olmaları en temel sorunları olarak kabul edilmektedir. Orta gelir grubundaki Hintliler, teknik işler, küçük ölçekli girişimcilik ve orta düzey yönetici pozisyonlarında yer almaktadır. Yüksek gelir grubunda ise doktorlar, mühendisler, finans uzmanları ve teknoloji profesyonelleri bulunmaktadır. Bu bireyler, Körfez ekonomisine daha stratejik katkılar sunmakta ve ekonomik refah seviyelerini artırmaktadır (Fargues vd., 2019: 26-31).

Körfez ülkelerindeki Hint diasporasının büyük çoğunluğunu erkekler oluşturmaktadır. Erkek göçmenler, özellikle inşaat, üretim ve diğer fiziksel emek gerektiren işlerde yoğunlaşmaktadır. Kadın göçmenlerse, ağırlıklı olarak sağlık sektöründe (hemşireler, doktorlar) ve ev hizmetlerinde çalışmaktadır. Kadın işçilerin sayısı, özellikle sağlık sektöründe, yıllar içinde artış göstermiştir. Ev işlerinde çalışan kadınlar, uzun çalışma saatleri, düşük maaşlar ve yasal hakların eksikliği gibi sorunlarla mücadele etmektedir. Sağlık sektöründe çalışan kadınlar ise daha iyi sosyal haklara ve daha yüksek gelir seviyelerine sahiptir (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH and International Labour Organization, 2015: 53-55).

3.3. Hint Diasporasının Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Katkısı

3.3.1. Ekonomik Katkılar

Diaspora yapılanmaları bulundukları ülkelerin her alanda gelişimine önemli katkılar sunabilmektedir. Bunun güzel örneklerinden biri Körfez ülkelerinde yaşayan Hint diasporasıdır. Hintliler bölge ülkelerinin ekonomisine, sosyal ve kültürel hayatına önemli değerler katmaktadır. Bu katkıların başında ekonomi gelmektedir.

Söz konusu bölgede yaşayan Hintli göçmenlerin Körfez ülkelerinin ekonomik hayatına çok sayıda faydası bulunmaktadır.

Bunların başında “işgücü desteği” gelmektedir. Diaspora, Körfez İşbirliği Konseyi (GCC) ülkelerinde özellikle enerji, inşaat, lojistik ve hizmet sektörlerinde işgücü açığını doldurmada önemli bir rol oynamaktadır. Özellikle 1970’lerden itibaren petrol gelirlerindeki artış, bu sektörlerde hızlı büyümeyi tetiklemiş ve yerel işgücünün yetersiz kalması nedeniyle dış işgücüne olan talebi artırmıştır. Göçmen işçilerin Körfez ülkelerindeki projelerde yoğun olarak yer alması, ekonomik büyümeyi desteklerken maliyetlerin düşük tutulmasını da sağlamıştır. Örneğin, Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) ve Suudi Arabistan’daki büyük altyapı projelerinde düşük maliyetli Hintli mühendisler ve işçiler kritik görevler üstlenmiştir (Kumar vd., 2023).

Körfez ülkelerindeki sağlık, eğitim ve bilgi teknolojisi sektörlerinde de çok sayıda Hintli görmek mümkündür. Sağlık sektöründeki Hintli uzmanlar, yerel halka yüksek kaliteli tıbbi hizmetler sunarken, mühendisler ve teknoloji uzmanları inşaat ve iletişim endüstrisinde büyük projelerin başarısını sağlamaktadır. Aynı şekilde, Hindistan kökenli finans profesyonelleri, yerel finans sektöründe önemli bir rol oynarken, e-ticaret ve dijital pazarlama alanında uzmanlaşmış bireyler, Körfez ülkelerinin dijital ekonomisine büyük katkıda bulunmaktadır. Hint diasporasının bu geniş yelpazesi, hem Hindistan hem de Körfez ülkeleri arasında kültürel ve ekonomik bağları güçlendiren bir köprü görevi görmektedir. Bu nedenle, Hint diasporası, Körfez ülkelerinin gelişimine önemli ölçüde katkıda bulunan, değerli ve saygın bir topluluktur (Bortolazzi vd., 2023: 223-235).

Hintli göçmenlerin Körfez ülkelerinin ekonomik hayatına katkılarının bir diğeri de tüketim ve pazar genişlemesi noktasında olmuştur. Hint diasporasının Körfez ülkelerindeki varlığı, Hindistan ile Körfez arasındaki ticari ilişkileri hem derinleştirmiş hem de genişletmiştir (Prakash, 1998: 3209-3112). Her geçen yıl bu durum dış ticaret hacmi verilerine de yansımaktadır. 2020 yılında Körfez ülkeleri ile Hindistan arasındaki ticaret hacmi 87 milyar USD civarında seyrederken, bu rakam 2024 yılı itibarıyla 161 milyar

USD'ye yükselmiştir. Bu artışta diaspora da etkili olmuştur (Embassy of India in Riyadh, 2024). Diasporanın, günlük yaşamlarında Hint ürünlerine ve hizmetlerine olan yüksek talebi, Hindistan ekonomisinin Körfez bölgesinde genişlemesine katkıda bulunmuştur. Hint diasporası, Körfez'de geniş bir tüketici tabanı oluşturmuştur. Özellikle gıda, tekstil ve teknoloji sektörlerinde Hindistan'dan ithal edilen ürünlere olan talep artmıştır. Diasporanın oluşturduğu bu pazar hem Hindistan hem de Körfez ülkelerinin ticaret hacmini artırmıştır (DHL, 2024).

Ayrıca Hintli girişimciler tarafından kurulan restoranlar, perakende mağazalar ve diğer hizmet sektörü işletmeleri hem yerel halkın hem diasporanın ihtiyaçlarını karşılamak için Körfez ülkelerinde hızla büyümüştür. Bu durum, hem Hindistan'daki küçük ve orta ölçekli işletmelerin (KOBİ) ihracatını artırmış hem de Körfez ekonomisine canlılık kazandırmıştır. Hindistan'dan gelen ziyaretçiler, Körfez'deki Hint restoranlarını ve perakende mağazalarını tercih ederek bu döngüyü daha da güçlendirmiştir. Ayrıca Körfez ülkelerindeki diaspora toplulukları, Hindistan merkezli markaların uluslararası pazarlara açılmasında bir köprü görevi görmüştür. Örneğin gıda sektöründe Hint markaları (MDH, Amul, Tata Tea gibi) Körfez'de popüler hale gelmiş, Hindistan'ın film ve eğlence sektörü, diaspora aracılığıyla Körfez'de geniş bir pazar bulmuştur (Ahmad, 2021).

Körfez ülkelerinde yaşayan Hint diasporasının sadece bu ülkelerin ekonomilerine katkısı yoktur. Aynı zamanda Hindistan ekonomisinin gelişmesi ve güçlenmesi noktasında da diasporanın etkili olduğu bilinmektedir. Körfez ülkelerinde çalışan Hint diasporası, yıllık yaklaşık 48 milyar dolar döviz transferi yaparak Hindistan ekonomisine önemli bir katkı sağlamaktadır. Bu transferler, Hindistan'ın dış ticaret açığını azaltmak ve döviz rezervlerini artırmak için kritik bir öneme sahiptir (Dar vd., 2024: 136-138). Bu transferler, Hindistan'ın döviz rezervlerinin güçlenmesine katkı sağlamakla birlikte Hindistan rupisinin değerinin korunmasında önemli bir rol oynamaktadır. Bu durum,

enflasyonun kontrol altında tutulmasına ve ekonomik istikrarın sağlanmasına da yardımcı olmaktadır (Economic Times, 2023).

Diğer taraftan Diaspora, Hindistan'da küçük ve orta ölçekli işletmelerin (KOBİ) finansmanına katkı sağlamaktadır. Göçmen işçilerin gönderdiği paralar, ailelerin geçimini sağlamakla kalmayıp yeni iş fırsatları yaratılmasına da olanak tanımaktadır. Ayrıca diasporadan dönen göçmenler, Körfez ülkelerinde kazandıkları deneyimleri ve birikimlerini Hindistan'da girişimlere dönüştürmektedir. Bu durum, özellikle küçük ve orta ölçekli işletmelerde gözlemlenmektedir (Menon, 2017). Benzer bir durum teknoloji Start-Up'ları için geçerlidir. Körfez'de çalışan mühendisler ve bilişim uzmanları, Hindistan'da teknoloji girişimlerini desteklemekte (Srivastava, 2021), bilgi ve teknoloji transferi sağlayarak inovasyon süreçlerine katkıda bulunmaktadır. Özellikle Körfez'deki teknoloji ve mühendislik alanlarında çalışan profesyoneller, bu deneyimlerini Hindistan'a taşıyarak yeni iş modellerinin gelişmesini sağlamaktadır (Shamsu, 2023: 2-5).

3.3.2. Kültürel ve Sosyal Katkılar

Hint diasporasının Körfez ülkelerine yapmış olduğu katkıların kültürel boyutu da çok önemlidir. Her şeyden önce Hint diasporası, Körfez ülkelerinin çok kültürlü yapısını güçlendirmekte, bu ülkelerdeki sosyal çeşitliliği artırmaktadır. Hintli göçmenlerin festival kutlamaları, yemek kültürü ve sanat etkinlikleri, bölgedeki kültürel bağların zenginleşmesini sağlamaktadır. Bu durum son yıllarda Körfez ülkelerinde Hint mutfağının popüler hâle gelmesine yardımcı olmaktadır. Diasporanın talepleri doğrultusunda birçok Hint restoranı açılmış ve Hint yemekleri, yerel halkın da ilgisini çekmiştir. Hint yemekleri, Körfez'in farklı mutfak kültürleriyle kaynaşarak yeni lezzet kombinasyonları oluşturmuştur (Ansari vd., 2015: 39-41). Diğer taraftan Hint diasporası, Körfez ülkelerinde dil ve edebiyat alanında da önemli katkılar sağlamaktadır. Hintçe, Malayalam, Tamil ve Urdu gibi diller, Körfez'de yaygın olarak konuşulan diller arasına girmiştir. Ayrıca diaspora toplulukları,

edebî etkinlikler düzenleyerek ve yerel medyada Hint edebiyatını tanıtarak kültürel bağları güçlendirmektedir (Ganesh, 2018). Diaspora toplulukları, Hindistan'daki dinî ve kültürel festivalleri Körfez ülkelerinde kutlayarak yerel halkın bu festivallere katılımını artırmaktadır. Özellikle Diwali (Işık Festivali) ve Onam festivalleri Körfez'deki kültürel etkinliklerin bir parçası hâline gelmiştir (Bharath, 2024). Bollywood filmleri ve Hint televizyon dizileri, Körfez ülkelerinde büyük bir hayran kitlesine sahiptir. Diaspora topluluklarının talebi doğrultusunda, Bollywood filmleri Körfez sinemalarında düzenli olarak gösterilmektedir. Ayrıca, bu filmler, Hint kültürünü tanıtmaya ve popülerleştirme açısından önemli bir araç olmuştur (Times of India, 2006).

Bununla birlikte Hint diasporası, geleneksel Hint el sanatlarının ve modern sanat akımlarının Körfez ülkelerinde tanıtılmasına öncülük etmekte, Hintli sanatçılar Körfez'de düzenlenen sergi ve fuarlarda yer alarak kültürel alışverişi artırmaktadır. Bu durum, Körfez ve Hindistan arasında sanat alanındaki iş birliklerini güçlendirmektedir (Hassan, 2023).

Körfez Ülkelerindeki Hint Diasporasının sosyal hayata katkıları da fazladır. Hint diasporası; eğitim, kültür ve sosyal entegrasyon, kadınların toplumdaki yeri, toplum sağlığı, yoksullukla mücadele gibi farklı alanlarda Körfez ülkelerinin sosyal hayatına katkı sağlamaktadır. Eğitim bu alanların başında gelmektedir. Hint diasporası, Körfez ülkelerinde Hint okul sistemini tanıtarak eğitim alanında önemli bir boşluğu doldurmaktadır. Birleşik Arap Emirlikleri, Suudi Arabistan ve Katar gibi ülkelerde yüzlerce Hint okulu faaliyet göstermekte ve yerel halkın çocukları da bu okullardan faydalanmaktadır. Hint diasporası, aynı zamanda Körfez'de kaliteli eğitimin yaygınlaşmasına katkıda bulunmaktadır. Hintli eğitimciler, Körfez ülkelerindeki okullarda ve üniversitelerde öğretmen ve akademisyen olarak görev yapmaktadır. Bu durum, eğitim kalitesinin yükselmesine ve kültürel çeşitliliğin artmasına katkı sağlamaktadır (Naha, 2024: 281-283).

Diaspora, kadınların toplum içerisinde güçlenmesine de yardımcı olmaktadır. Körfez ülkelerindeki Hintli kadınlar, sadece ev içi rollerle sınırlı kalmamakta, işgücüne katılım ve toplumsal liderlik gibi alanlarda da varlık göstermektedir. Bu, bölgeye has geleneksel cinsiyet rollerine dair algıları değiştirmektedir. Özellikle hemşirelik, eğitim ve ev işçiliği gibi sektörlerde çalışan Hintli kadınlar, ailelerini desteklemekle kalmayıp aynı zamanda sosyal değişimi teşvik etmektedir (Nair vd., 2023: 491-493).

Diaspora, dönem dönem hem kendi üyeleri hem de diğer göçmen topluluklar için destek ağları oluşturmaktadır. Bu ağlar, ekonomik zorluklar, iş kaybı veya acil durumlar gibi çeşitli sorunlarda topluluk üyelerine yardım etmektedir. Bunun güzel örneklerinden biri pandemi döneminde yaşanmıştır. COVID-19 pandemisi sırasında, Hint diasporası gıda yardımı, sağlık desteği ve iş imkanları sağlayarak dayanışma örneği göstermiştir (Raj, 2023: 233-235).

3.4. Hint Diasporasının Karşılaştığı Zorluklar ve Çözüm Çabaları

Hindistan'dan Körfez ülkelerine göç eden işçilerin ekonomik fırsatlar bulmalarına rağmen çeşitli zorluklarla da karşılaştıkları bilinmektedir. Bu zorluklar sosyal, ekonomik ve yasal boyutlarda değerlendirilebilmektedir. Hint diasporası, Körfez ülkelerinde genellikle geçici işçi vizeleri ile çalışmaktadır. Bu vizeler, işçilerin işverenlere bağımlı kalmasına neden olan "Kafala Sistemi" gibi iş gücü düzenlemeleriyle sınırlandırılmaktadır. Özellikle Körfez ülkeleri ile bazı diğer Orta Doğu ülkelerinde uygulanan Kafala, yabancı işçilerin çalışma ve göçmenlik durumunu düzenleyen bir sponsor sistemidir. Arapça "kefil" anlamına gelen "kafala" kelimesinden türeyen bu sistemde, bir işçinin yasal statüsü, bireysel bir işveren (kefil) veya şirketin himayesine (sponsorluk) bağlıdır. Yabancı işçiler, Körfez ülkelerinde çalışabilmek için bir işveren veya sponsor tarafından işe alınmalıdır. İşveren, işçinin oturma izni ve çalışma izni gibi yasal belgelerini düzenlemekte ve

bu belgeler yalnızca işverenin izniyle geçerli olmaktadır. İşçiler, sponsorlarının izni olmadan iş değiştirememekte, ülke içinde hareket edememekte veya ülkeyi terk edememektedir. Ayrıca İşveren, işçinin pasaportuna el koyarak, onun üzerinde daha fazla kontrol sağlayabilmektedir (Baldwin, 2011: 24-38).

Diğer taraftan Körfez ülkelerinde göçmen işçiler, yerel halkla kıyaslandığında genellikle sosyal hiyerarşi içinde alt bir konumda yer almaktadır. Yerli nüfusa göre daha az haklara sahip olmaları ve topluma entegrasyonlarının sınırlı olması, bu ayrımcılığı artırmaktadır. Körfez ülkelerinde sosyal düzen, genellikle vatandaşlık statüsüne dayalı bir hiyerarşi üzerine kuruludur. Yerel halk, siyasi, ekonomik, eğitim, sağlık ve sosyal alanlarda geniş haklara sahipken, göçmen işçiler bu haklardan büyük ölçüde yoksundur. Göçmen işçiler, genellikle inşaat, temizlik ve hizmet sektörlerinde düşük ücretli ve düşük statülü işlerde çalışmakta ve bu durum toplumsal ayrımcılığı daha da pekiştirmektedir. Hintliler, kendi aralarında sosyal ağlar kurarak bu durumu aşmaya çalışsa da dil, kültür ve yaşam tarzı farklılıkları önemli bir bariyer oluşturmaktadır (Wickramasekara, 2006: 3-10).

Körfez ülkelerinde çalışan birçok Hintli göçmen, düşük maaşlarla uzun saatler çalışmak zorunda kalmaktadır. İş bulma sürecinde ise araçlara ödenen yüksek komisyonlar ve borçlanma gibi problemler ekonomik sömürüyü daha da artırmaktadır. Bu durum, göçmenlerin Körfez'deki ilk yıllarını ciddi bir borç yükü altında geçirmelerine neden olmaktadır (Fargues vd., 2019: 3-8). Bununla birlikte Göçmen işçilerin büyük çoğunluğu, Körfez'e yalnız gitmekte ve ailelerini arkalarında bırakmaktadır. Bu durum, hem aile üyeleri hem de göçmenler üzerinde psikolojik baskı yaratmakta, aileden uzak kalmak, aidiyet ve yalnızlık hissini derinleştirmektedir. Bu sosyal faktörler, işçilerin verimliliğini ve ruh sağlığını olumsuz etkileyen unsurlar arasında kabul görmektedir (Khan vd., 2023: 1-2).

Ayrıca Körfez ülkelerinde çalışan göçmen işçilerin çoğu, grev yapma, sendikalaşma veya adalet arama gibi temel haklardan yoksundur. Yasal hakların sınırlı olması, işçilerin işverenleriyle yaşadıkları anlaşmazlıkları çözme kapasitelerini sınırlamaktadır. Körfez ülkelerinde göçmen işçiler, genellikle grev yapma hakkından mahrumdur. Çoğu ülkede grevler ya tamamen yasaklanmıştır ya da sıkı düzenlemelere tabidir. Bu durum, işçilerin çalışma koşullarını iyileştirmek için kolektif bir ses oluşturmalarını engellemektedir. Çoğu Körfez ülkesi, göçmen işçilerin sendika kurmasını veya sendikalara katılmasını da yasaklamaktadır. İşçilerin örgütlenme özgürlüğünden yoksun olması, haklarını savunma kapasitelerini önemli ölçüde sınırlandırmakta ve işverenlere karşı savunmasız bırakmaktadır. Yasal sistemlerdeki eksiklikler ve göçmen işçilere yönelik ayrımcı uygulamalar da işçilerin işverenleriyle yaşadıkları anlaşmazlıkları çözmesini zorlaştırmaktadır. Mahkemelerde uzun süren davalar ve dil bariyerleri, işçilerin haklarını arama süreçlerini daha da karmaşık hale getirmektedir (Sahai vd., 2004: 78-83).

Hindistan, Körfez ülkelerinde yaşayan yaklaşık 9 milyon vatandaşının bu sorunlarını çözmek, haklarını korumak ve refahını artırmak amacıyla bu ülkelerin hükümetleriyle çeşitli anlaşmalar ve görüşmeler gerçekleştirmektedir. Bu kapsamda Körfez İşbirliği Konseyi (KİK) ülkeleriyle işgücü hareketliliğini düzenlemek ve Hintli işçilerin haklarını güvence altına almak için ikili anlaşmalar imzalanmaktadır. Bu anlaşmalar, işçilerin çalışma koşullarını iyileştirmeyi, sosyal haklarını korumayı ve işverenlerle yaşanabilecek sorunların çözümünde hukuki destek sağlamayı hedeflemektedir. Özellikle Suudi Arabistan, Birleşik Arap Emirlikleri (BAE), Katar ve Kuveyt gibi ülkelerle yapılan anlaşmalar, işçilerin çalışma izinleri, ikamet hakları ve sosyal güvenlik konularını kapsamaktadır (Manivasakan, 2020: 57-60).

Körfez ülkelerinde uygulanan ve işçilerin işverenlerine bağımlı olmasına neden olan “Kafala” sistemi, Hintli işçilerin haklarını sınırlayan bir unsur olarak ele alınmaktadır. Hindistan hükümeti, bu sistemin reforme edilmesi için Körfez ülkeleriyle diplomatik

görüşmeler yapmakta ve işçilerin pasaportlarına el konulması, düşük ücretler ve kötü çalışma koşulları gibi sorunların çözülmesi için baskı uygulamaktadır (Kalush, 2024, 15-17). Örneğin Katar, 2020 yılında Kafala sisteminde reform yaparak işçilerin iş değiştirme ve ülkeden ayrılma haklarını genişletmiştir. Bu tür reformlar, Hindistan'ın diplomatik çabalarının bir sonucu olarak değerlendirilmektedir (International Labour Organization, 2012: 2-4).

Hindistan, Körfez ülkeleriyle işçilerin sosyal güvenlik haklarını korumak amacıyla da çeşitli anlaşmalar yapmaktadır. Bu anlaşmalar, işçilerin emeklilik hakları, sağlık sigortası ve diğer sosyal yardımlardan yararlanmalarını sağlamayı hedeflemektedir. Özellikle BAE ile yapılan sosyal güvenlik anlaşmaları, Hintli işçilerin çalışma süreleri boyunca kazandıkları hakların korunmasını ve Hindistan'a döndüklerinde de bu haklardan faydalanmalarını güvence altına almaktadır (International Labour Organization, 2023: 99-101).

Hindistan, Körfez ülkeleriyle iş birliği yaparak, Hintli işçilerin mesleki becerilerini artırmak ve istihdam edilebilirliklerini yükseltmek için eğitim programları düzenlemektedir. Bu programlar, işçilerin çalışma koşullarını iyileştirmeyi ve iş güvenliğini artırmayı amaçlamaktadır. Ayrıca, Hindistan hükümeti, yurtdışında çalışmak isteyen vatandaşlarına yönelik bilinçlendirme kampanyaları ve eğitimler düzenleyerek, onların hakları konusunda farkındalık yaratmaktadır (International Labour Organization, 2024). Hindistan, Körfez bölgesinde yaşanan siyasi istikrarsızlıklar ve krizler sırasında vatandaşlarının güvenliğini sağlamak için dönem dönem Körfez ülkeleriyle yakın iş birliği içine girmektedir. Örneğin, 2015 yılında Yemen'de yaşanan iç savaş sırasında Hindistan, "Operation Raahat" adı verilen bir tahliye operasyonu düzenleyerek, Yemen'de mahsur kalan Hint vatandaşlarını ve diğer ülke vatandaşlarını güvenli bölgelere taşımıştır. Bu operasyon, Hindistan'ın Körfez ülkeleriyle koordinasyon içinde gerçekleştirilmiştir (India Ministry of Defence, 2015).

Sonuç

Hint diasporası, Hindistan'ın yumuşak güç stratejilerinin en önemli araçlarından biridir. Özellikle nükleer silahlanma konusunda eleştirilerin hedefinde olan, komşularıyla sınır anlaşmazlıkları bulunan ve insan hakları ihlalleriyle sıklıkla tartışılan Hindistan, sahip olduğu olumsuz imajı diaspora gücüyle düzeltme imkânı bulmaktadır. Milyonlarca Hintlinin yaşadığı Körfez ülkeleri de bu bağlamda önemli bir fırsattır. Bu noktada “Körfez ülkelerinde bulunan Hintliler diaspora bilinciyle hareket edebiliyor mu?” ve “Körfez ülkelerinin dış politikalarına, sosyal hayatlarına, ekonomilerine, eğitimlerine ve ticaret hacimlerine etki edebiliyorlar mı?” soruları ön plana çıkmaktadır.

Körfez ülkelerinde yaşayan Hint diasporası, modern göç hareketlerinin en dikkat çekici örneklerinden biridir. Körfez ülkelerinde çalışan milyonlarca Hintli, bu ülkelerin ekonomik kalkınmasına önemli katkılar sağlarken, Hindistan ile ekonomik ve kültürel bağların güçlenmesinde de kilit bir rol oynamıştır. Diasporanın remitans yoluyla Hindistan ekonomisine sağladığı destek, dış ticaret açığının kapatılmasına, döviz rezervlerinin artmasına ve kırsal kesimdeki ailelerin ekonomik refahının yükselmesine olanak tanımıştır. Hint diasporasının Körfez ülkelerinde oluşturduğu kültürel etkiler, yalnızca Hint toplumuyla sınırlı kalmamış, ev sahibi toplumların kültürel yapılarında da çeşitliliğe yol açmıştır. Bollywood filmleri, Hint yemekleri ve geleneksel festivaller, diaspora aracılığıyla Körfez ülkelerinde geniş bir kitleye ulaşmıştır. Diaspora topluluklarının, hem kendi kimliklerini koruma hem de ev sahibi toplumlarla uyum sağlama konusundaki başarıları, kültürel çeşitliliği artırmış ve sosyal uyumu güçlendirmiştir.

Tüm bu olumlu gelişmelere rağmen, Hint diasporasının Körfez ülkelerinde yaşadığı bazı sorunlar diasporanın etki alanının sınırlı kalmasına sebep olmaktadır. Körfez ülkelerinin yönetim yapıları ve demokrasiye bakışları, kafala sistemi, işçi hakları ihlalleri, işçilerin

vasıf düzeyi ve sosyal içerikli sorunlar bu bağlamda ön plana çıkmaktadır. Körfez ülkelerinin Batı ülkeleri gibi demokratik bir anlayışa sahip olmaması temel engellerden biridir. Bu ülkeler dar kadrolarla yönetilmekte ve farklı düşüncelere, yeni siyasi örgütlenmelere izin verilmemektedir. Bu durum basit işgücü ihtiyacını karşılamak için gelen diaspora mensuplarının sistem içerisinde güç kazanmasına engel teşkil etmektedir. Bir anlamda diasporanın etki alanının sosyal, kültürel ve ekonomik düzlemde kalmasına yol açmaktadır. Siyasi anlamda etkili olamayan, lobicilik gücü zayıf bir diasporanın etkisi de sınırlı kalmaktadır.

Buna rağmen Hindistan'ın bu bölgede kısa, orta ve uzun vadeli bir diaspora stratejisi belirlemesi; bu kapsamda hukuki, ticari, kültürel, teknoloji gibi farklı alanlarda adımlar atması önemlidir. Hukuki adımların başında Kafala sistemi gelmektedir. Hindistan Körfez ülkelerinde işçilerin işverenlere bağımlı kalmasına neden olan Kafala sisteminin kaldırılması veya daha adil hâle getirilmesi için ikili anlaşmaların sayısını artırmalıdır. Hintli göçmen işçilerin pasaportlarına el konulmasını yasaklayan ve iş değişikliği yapmalarına olanak tanıyan yasal düzenlemeleri teşvik etmeli, diplomatik misyonları aracılığıyla işçi hakları ihlallerine karşı daha hızlı müdahale edebilecek hukuki ve sosyal destek mekanizmaları oluşturmalıdır. Bu noktada Körfez ülkelerindeki misyonları içinde "Hindistan İşçi Hakları Merkezi" gibi hukuki destek ve danışmanlık sağlayan kurumlar açarak, diasporanın bilinçlendirilmesini sağlamalıdır. Hindistan'a geri dönen göçmenler için yeniden entegrasyon programları oluşturulmalı eğitimden, ticarete kadar pek çok farklı alanda destekler sunulmalıdır.

Hindistan, Körfez ülkeleriyle ticaret anlaşmalarının kapsamını genişleterek, Hintli girişimcilerin ve KOBİ'lerin Körfez pazarına daha yoğun girmesini sağlamalıdır. Aynı zamanda Körfez'de faaliyet gösteren Hintli yatırımcılar için daha fazla teşvik ve vergi avantajı konusunda adımlar atılmalıdır. Diğer taraftan Hint diasporasının Körfez ülkelerine yapmış olduğu katkıların kültürel boyutu da çok önemlidir. Bu bağlamda çok sayıda faaliyet yapılmasına rağmen

hâlihazırda eksikler bulunmaktadır. Bunun için Hint mutfağı, Bollywood sineması ve geleneksel sanatlar gibi kültürel unsurların Körfez ülkelerinde yaygınlaştırılması için kültürel diplomasi projeleri artırılmalıdır.

Körfez ülkelerinde yaşayan Hintlilerin büyük çoğunluğu düşük eğitilmiş olup, dar gelirli ailelerden oluşmaktadır. Bu grup kendi yaşamlarını idame ettirme eğiliminde oldukları için etkili bir diaspora algısına da sahip değildir. Bu sebeple Körfez'deki yüksek vasıflı Hintlilerin (doktorlar, mühendisler, akademisyenler) sayısı artırılmalı, sınırlı alanlarda daha etkili bir diaspora faaliyeti oluşturulmalıdır. Bunu takiben Hindistan hükümeti, bölgedeki diaspora liderleriyle de düzenli toplantılar yaparak onların bölgedeki sorunlarını doğrudan ele almalıdır.

Görüldüğü üzere her ne kadar Körfez ülkelerinin yönetim yapıları ve demokrasiye bakışları, kafala sistemi, işçi hakları ihlalleri, işçilerin vasıf düzeyi ve sosyal içerikli sorunları olsa da, her geçen gün sayıları ve etki alanları artan Hintliler, özellikle eğitim seviyeleri ve bilinç düzeylerinin yükselmesiyle Körfez ülkelerindeki etkilerini artırmaktadır. Bu durum Hindistan'ın bölge ülkelerindeki etkisine de olumlu katkı sağlayacaktır.

Kaynakça

- Abbas, W. (2024). Dubai: Indian diaspora's population in UAE reaches nearly 4 million. *Khaleej Times*, 15 Aralık 2024, <https://www.khaleejtimes.com/uae/dubai-indian-diasporas-population-in-uae-reaches-nearly-4-million> (erişim: 12.01.2025).
- Abraham, R. (2012). India and its Diaspora in the Arab Gulf Countries: Tapping into Effective 'Soft Power' and Related Public Diplomacy. *Diaspora Studies*, 5(2): 124-146.
- Ahmad, T. (2021). India-Gulf ties over the next decade: Navigating frontier areas for cooperation. Observer Research Foundation, 26 Nisan 2021, <https://www.orfonline.org/expert-speak/india-gulf-ties-next-decade-navigating-frontier-areas-cooperation?utm> (erişim: 11.01.2025).
- Ansari, S.J. ve Kamal, A. (2015). Food Trade Relations: India and GCC. *GESD*, Vol: 7(3): 29-43.
- Arabian Post. (2024). Nine Million Indians in GCC Countries, <https://thearabianpost.com/nine-million-indians-in-gcc-countries-html> (erişim: 12.01.2025).
- Bacaksız, Ö. (2024). Hint Kültüründeki Geleneksel Öğeler. *Asya Studies*, Vol: 8(28): 149-164.
- Baldwin, E.M. (2011). Labour Immigration and Labour Markets in the GCC Countries: National Patterns and Trends". LSE Research Online Documents On Economics.
- Bhattacharya, S. (2023). Indian Migrants In Gulf States: A Critical Assessment Of Their Issues And Challenges From A Human Rights Perspective. 5 Temmuz 2023, <https://aklegal.in/indian-migrants-in-gulf-states-a-critical-assessment-of-their-issues-and-challenges-from-a-human-rights-perspective/> (erişim: 12.01.2025).
- Bharath, D. (2024). What is Diwali, the Festival of Lights?. Associated Press. 31 Kasım 2024, <https://apnews.com/article/what-is-diwali-festival-of-lights-celebration-a3a728c371f4d3b46dffcbf06f83773e> (erişim: 14.01.2025).
- Bortolazzi, O. ve Khan, N. (2023). From 'Brain Drain' to 'Capital Gain': Indian Skilled Migration to the UAE. *Gulf Studies*, 8(8): 223-248.
- Challagalla, S. (2023). The Diaspora and India's Growth Story. Observer Research Foundation, 20 Ağustos 2023, <https://www.orfonline.org/research/the-diaspora-and-india-s-growth-story> (erişim: 16.01.2025).
- Dar, Z.A. ve Janbaz, S. (2024). Navigating Indian Diaspora Dynamics in Gulf Countries: Challenges and Opportunities. *Journal of Political Sciences and International Relations*, 7(4): 135-141.
- DBS Private Bank Reports. (2024). Global Indian Family Offices: Evolution of the Indian Diaspora.

- Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH and International Labour Organization. (2015). Labour Market Trends Analysis and Labour Migration from South Asia to Gulf Cooperation Council Countries, India and Malaysia.
- DHL. (2024). Navigate Peak Season Shipping: Top Markets for India's Exports. 20 Kasım 2024, <https://www.dhl.com/discover/en-in/small-business-advice/growing-your-business/top-markets-for-export-from-india> (erişim: 18.01.2025).
- Ebrahim A.I.C. (2020). Traditional Trade Route of Indian Ocean: The Study About Trade Route. APJIR, 4(3): 304-314.
- Embassy of India in Riyadh. (2024). India and Gulf Cooperation Council, Eylül 2024, [https://www.eoiriyadh.gov.in/page/india-gcc-relations/#:~:text=During%20FY%202023%2D24%2C%20India,%2D24%20\(DGFT%20figures\)](https://www.eoiriyadh.gov.in/page/india-gcc-relations/#:~:text=During%20FY%202023%2D24%2C%20India,%2D24%20(DGFT%20figures).). (erişim: 12.01.2025).
- Errichiello, G. (2012). Foreign Workforce in the Arab Gulf States (1930–1950): Migration Patterns and Nationality Clause. International Migration Review, 46(2): 389-413.
- Fargues, P., Shah, N.M. ve Brouwer, I. (2019). Working and Living conditions of Low-Income Migrant Workers in the hospitality and construction Sectors in the United Arab Emirates. GLMM - RR - No. 2/2019.
- Fukuda, S. (1992). Omani Maritime Trade and The Indian Residents of Muscat in the 18th and Beginning of the 19th Centuries. Vol XXVIII: 1-16.
- Ganesh, K. (2018). Sociology of the Indian Diaspora. 24 Temmuz 2018, <https://ebooks.inflibnet.ac.in/socp11/> (erişim: 18.01.2025).
- Goud, T.C. ve Sinha, R.K. (2021). Indian Labour Migration to Gulf Countries: Development and Distress. Social Action, Vol 71: 126-137.
- Grant Thornton and FICCI Reports. (2020). India in The UK: The Diaspora Effect Şubat 2023, <https://www.grantthornton.co.uk/globalassets/1.-member-firms/united-kingdom/pdf/documents/india-in-the-uk-the-diaspora-effect.pdf> (erişim: 18.01.2025).
- Hassan, R. (2023). Indian Folk Artists Are Fully at Home in World Art Dubai. Gulf Today. 12 Mart 2023, https://www.gulftoday.ae/culture/2023/03/12/indian-folk-artists-are-fully-at-home-in-world-art-dubai?utm_ (erişim: 18.01.2025).
- Press Information Bureau Government of India Ministry of Defence. (2015). Evacuation Operations from YEMEN - 'OPERATION RAAHAT', 12 Nisan 2015. <https://pib.gov.in/newsite/PrintRelease.aspx?relid=118176> (erişim: 18.01.2025).
- Indian Council For Cultural Relations. (2024). Incoming Cultural Delegation, 13 Ocak 2024, https://iccr.gov.in/cultural/incoming-cultural-delegations?utm_source (erişim: 09.01.2025).
- International Labour Organization Migrant Forum in Asia Reports. (2012). Reform of the Kafala (Sponsorship) System, Policy Brief No. 2.

- International Labour Organization. (2023). Review of National Social Protection Legislation and Legal Frameworks for Migrant Workers in the Gulf Countries, Research Report 1.
- International Labour Organization. (2024). Skills for Migrants Workers. 22 Nisan 2024, <https://www.ilo.org/skills-migrant-workers> (erişim: 09.01.2025).
- Khan, M.I., vd. (2023). Mental Health Status of Indian Migrant Workers in the United Arab Emirates during the COVID-19 Pandemic. *Healthcare*: 11(1554): 1-17.
- Koya, S.M.M. (1976). Muslims of The Malabar Coast As Descendants of The Arabs. *Indian History Congress*, Vol. 37: 195-200.
- Kumar, S. ve Mehra, A. (2023). Indian Emigration to GCC Countries: Impact of remittances on the social protection of families. *Routed Magazine*, 15 Temmuz 2023, <https://www.routedmagazine.com/post/indian-emigration-to-gcc-remittances-social-protection-of-families?utm> (erişim: 19.12.2024).
- Manivasakan, S. (2020). Indian Diaspora: Major Issues and Challenges, *Yojana*, October 2020: 57-61.
- Mohyidin, R. (2019). The Rise and Decay of India's Soft Power, 09 Eylül 2019, <https://researchcentre.trtworld.com/featured/perspectives/the-rise-and-decay-of-indias-soft-power/> (erişim: 19.12.2024).
- Kalush, R. ve Saraswathi. V. (2024). Reforms without Rights: The GCC states' blinkered view of labour reforms, *Gulf Labour Markets Migration and Population*. GLMM - EN - No. 2.
- Martikainen, T. (2010). Din, Göçmenler ve Entegrasyon. (çev. N. Özmen), *Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 38: 263-276.
- Menon, S. (2017). How economic downturn in Gulf states has resulted in a drop in remittances into India. *The Economic Times*, 17 Kasım 2017, <https://economictimes.indiatimes.com/nri/forex-and-remittance/how-economic-downturn-in-gulf-states-has-resulted-in-a-drop-in-remittances-into-india/articleshow/61511605.cms> (erişim: 09.01.2025).
- Mid-day. (2024). Positive work environment attracts more Indian women to employment opportunities in Saudi Arabia: official, 03 Kasım 2024 <https://www.mid-day.com/news/world-news/article/positive-work-environment-attracts-more-indian-women-to-employment-opportunities-in-saudi-arabia-official-23422369?utm> (erişim: 03.01.2025).
- Ministry of External Affairs. (2016). Merger of Ministries. 09 Mart 2016, <https://pib.gov.in/newsite/PrintRelease.aspx?relid=137567&utm> (erişim: 19.01.2025).
- Ministry of External Affairs. (2019). Consular Services Overview. 10 Ekim 2019, https://www.mea.gov.in/overseas-indian-affairs.htm?utm_source (erişim: 20.01.2025).
- Ministry of External Affairs. (2023). Annual Report on Indian Diaspora and Migration.

- Ministry of External Affairs. (2024). Consular Services. 26 Kasım 2024, <https://www.mea.gov.in/population-of-overseas-indians.htm> (erişim: 20.12.2024).
- Ministry of Finance. (2023). India received highest ever foreign inward remittances in a single year of \$89,127 million in FY 2021-22. 07 Şubat 2023, <https://pib.gov.in/PressReleasePage.aspx?PRID=1897036> (erişim: 27.12.2024).
- Ministry of Home Affairs. (2024) Comparative Chart on NRI/Person of Indian Origin / OCI Cardholder. https://www.mha.gov.in/PDF_Other/CompNRIPIOCI_25042017.pdf (erişim: 29.12.2024).
- Mohamed, K.M. (1999). Arab Relations with Malabar Coast From 9th to 16th Centuries. *Indian History Congress*, Vol. 60: 226-234.
- Naha, A. (2024). The Dynamic Role of the Indian Diaspora in Shaping India's Relationship with the Middle East, *Diaspora in MENA Region and Beyond*. UJ Press: 265-298.
- Nair, S.M. ve Priva, M.G. (2023). Understanding Women in Indian Diaspora: A Study of Migrant Women in Select Narratives. *International Journal of Creative Research Thoughts*, 11(5): 491-498.
- Nandy, A. (2004). The Changing Popular Culture of Indian Food: Preliminary Notes. *South Asia Research*, 24(1): 9-19.
- Naresh, S. (2015). Emigration, Remittances and Its Impact on Indian Economy. *IRJMST*, 6(2): 93-109.
- Nye, J.S. (2005). Yumuşak Güç, Dünya Siyasetinde Başarının Yolu. (Çev. R. İ. Aydın), Ankara: Elips Kitap.
- Pethiyagoda, K. (2017). India - GCC Relations: Delhi's Strategic Opportunity. *Brookings Doha Center Analysis Paper* 18.
- Prakash, B.A. (1998). Gulf Migration and Its Economic Impact: The Kerala Experience. *Economic and Political Weekly*, December 1998: 3209-3113.
- Punathambekar, A. (2005). Bollywood In the Indian-American Diaspora. *International Journal of Cultural Studies*, 8(2): 151-173.
- Raj, P. ve Rahman, M. (2023). Migration, debt, and transnational livelihood: Indian labour diasporas in the GCC states amid the pandemic. *South Asian Diaspora*, 15(2): 233-254.
- Rajghatta, C. (2023). Participation in Politics and Public Life Sets Indian Diaspora Apart. 11 Ocak 2023, *Indiaspora*, https://www.indiaspora.org/feature_story/participation-in-politics-and-public-life-sets-indian-diaspora-apart/ (erişim: 29.12.2024).
- Rouvinski, V. (2023). China's Soft Power in Latin America. *Dialogo Politico*, Vol. 1: 56-65.
- Sahai, P.S. ve Chand, K. (2004). "India: Migrant Workers Awaiting Recognition and Protection", *Migrant Workers and Human Rights*. (Der.) Pong-Sul Ahn, New Delhi: ILO Publications, 58-99.

- Sasikumar, S.K. ve Thimothy R. (2015). From India to the Gulf Region: Exploring Links Between Labour Markets, Skills and the Migration Cycle. Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH and International Labour Organization Report.
- Shahab, W. (2021). An Assessment of the Problems and Challenges Faced by Indian Migrants Living in Gulf Countries. *Journal of Research in Humanities and Social Science*, Vol. 9/7: 89-94.
- Shamsu S.T. (2023). Indian Diaspora: Policies and Challenges of Technology and Knowledge Transfer. Centre for Public Policy Research.
- Shan, T. ve Haitao, J. (2020). British Colonial Expansion Through The Indian Diaspora: The Pattern of Indian Overseas Migration. *Cappadocia Journal of Area Studies*, 2(1): 56-81.
- Singh J.P. vd., (2022). Soft Power and Cultural Realitons Approaches in International Heritage Protection. George Mason University Report.
- Singh, R. (2022). Origin of World's Largest Migrant Population, India Seeks to Leverage Immigration, 09 Mart 2022, Migration Policy Institute, <https://www.migrationpolicy.org/article/india-migration-country-profile> (erişim: 29.12.2024).
- Singh, S. (2020). India's Diaspora Diplomacy in the Twenty-first Century. *Shikshan Sanshodhan : Journal of Arts, Humanities and Social Sciences*, 3(6): 7 – 13.
- Srivastava, M. (2021). Indian startups eye Gulf nations as the next market to conquer. *KrAsia*, 05 Ağustos 2021, <https://kr-asia.com/indian-startups-eye-gulf-nations-as-the-next-market-to-corner?utm> (erişim: 19.01.2025).
- The Economic Times. (2023). How NRI money is bolstering India's economy, 07 Nisan 2023, <https://economictimes.indiatimes.com/nri/invest/how-nri-money-is-bolstering-indias-economy/articleshow/99318136.cms?from=mdr#> (erişim: 11.01.2025).
- Times of India. (2016). Bollywood Films Gaining Popularity in Gulf Countries, 08 Ekim 2006, https://timesofindia.indiatimes.com/ahmedabad-times/Bollywood-films-gaining-popularity-in-Gulf-countries/articleshow/2121632.cms?utm_ (erişim: 14.01.2025).
- Tsagarousianou R. (2004). Rethinking the concept of diaspora: mobility, connectivity and communication in a globalised World. *Westminster Papers in Communication and Culture*, 1(1): 52-65.
- Ulusoy, E. (2014). Diasporayı yeniden düşünmek: Diaspora teorisi ve Modern Diasporanın Temel Parametreleri. *Göç Dergisi*, 2(2): 208-228.
- Ünlü, H. (2021). Bir Sosyal Hareket Olarak Hindistan Diasporası: Körfez Ülkeleri Örneği. *Turkish Journal of Diaspora Studies*, 1(1): 80-99.
- Wickramasekara, P. (2006). Rights of Migrant Workers in Asia: Any Light at the End of the Tunnel. ILO International Migration Papers No: 75.
- Yaldız, F. (2013). Diaspora Kavramı: Tarihçe, Gelişme ve Tartışmalar, *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 18: 289-318.